

Zadanie 1. (0–3 pkt)

Uzupełnij tabelę – obok opisów charakteryzujących sposoby rozwiązywania konfliktów wpisz odpowiadające im nazwy.

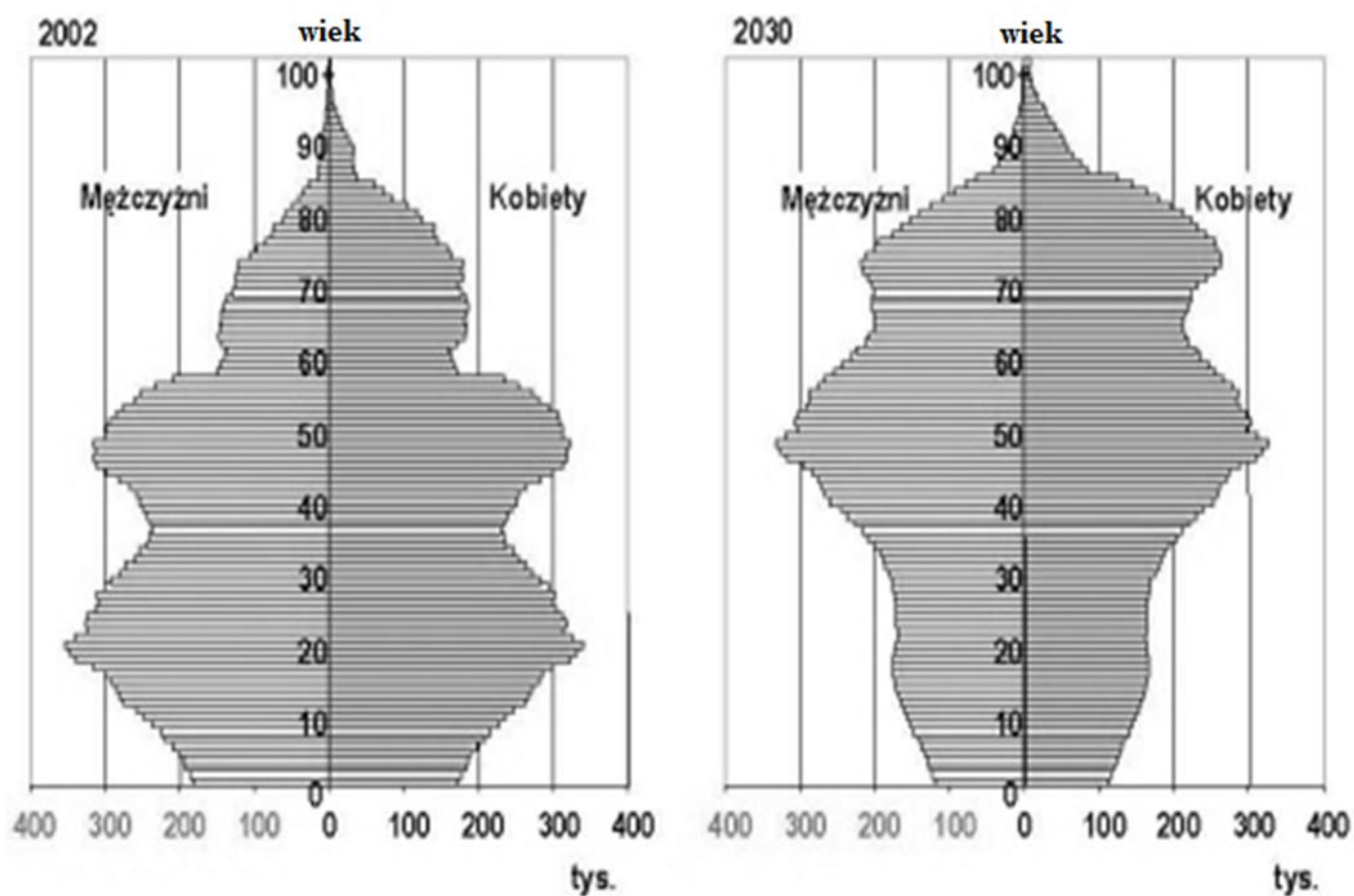
	Opis	Nazwa
A.	Pośredniczenie w sporze, mające na celu pogodzenie zwaśnionych stron.	
B.	Metoda rozwiązywania sporów bez udziału sądu powszechnego, w której kompetencje takiego sądu powierza się bezstronnemu specjalście.	
C.	Polubowne rozwiązanie sporu w oparciu o wzajemne ustępstwa.	

Na podstawie: <https://sjp.pl>

Zadanie 2. (0–3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia A–C.

Źródło. Struktura społeczeństwa w Polsce – 2002 i 2030 r., prognoza GUS

<http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/21656C4F>

A. Podaj nazwę struktury społecznej, której dotyczą wykresy.

.....

B. Wyjaśnij, jakie zjawisko zostało zobrazowane w przedstawionej na wykresach prognozie GUS.

.....

.....

C. Wyjaśnij przyczynę zmiany w przedstawionej na wykresach strukturze społeczeństwa polskiego między rokiem 2002, a prognozowanym rokiem 2030.

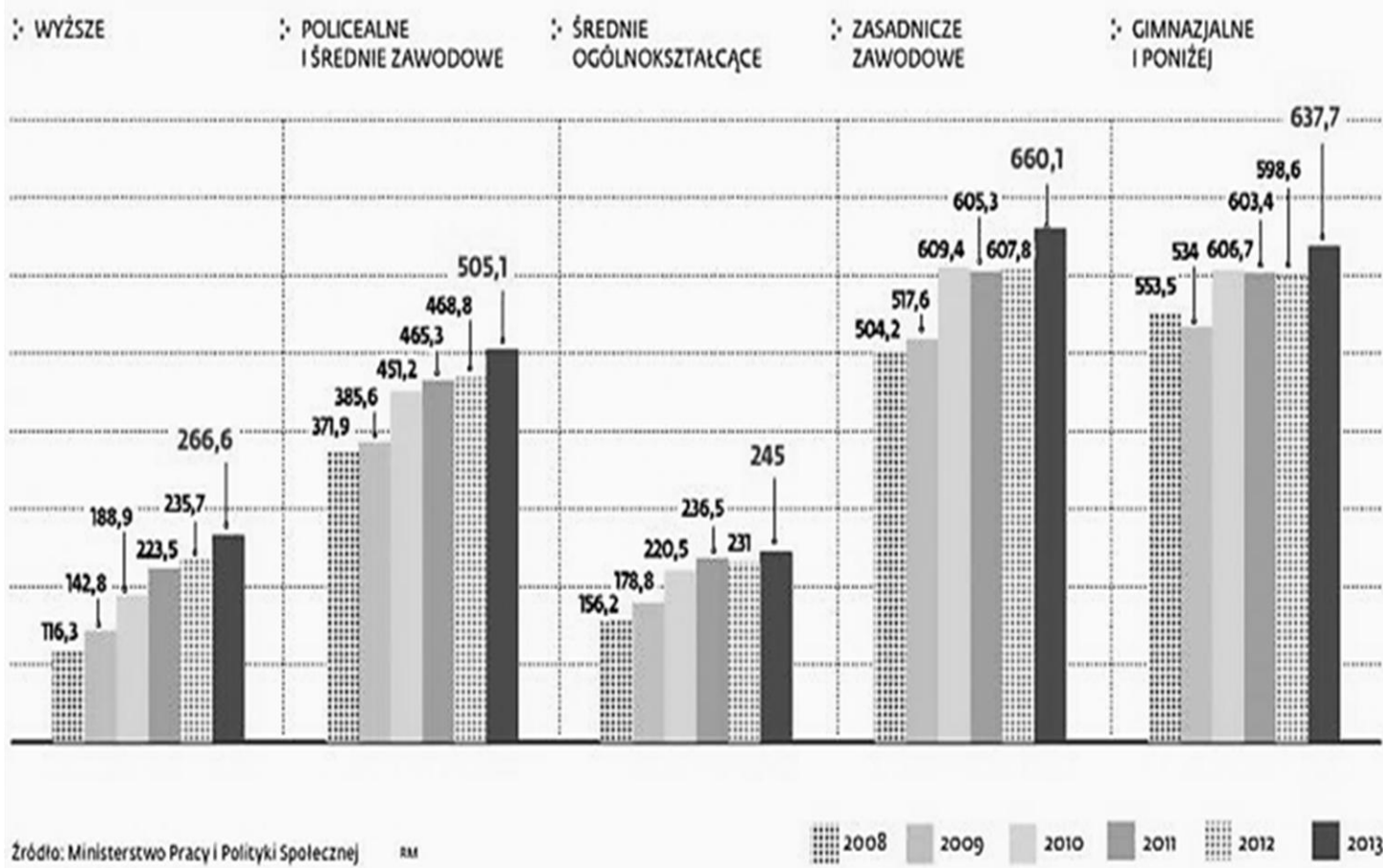
.....

.....

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Bezrobotni według poziomu wykształcenia

(tys., w końcu I kwartału)

Na podstawie źródła oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Najmniej osób bezrobotnych w latach 2008–2013 było każdorazowo wśród tych, którzy mieli wykształcenie wyższe.	P	F
2.	Po 2010 roku najwięcej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym.	P	F
3.	Między rokiem 2008 a 2013 najmniejszy procentowo wzrost bezrobocia był wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.	P	F

Zadanie 4. (0–1 pkt)

O jednej z postaw społecznych:

Jest to postawa przejawiająca się w niezgadaniu się z panującymi zwyczajami, poglądami, zasadami, z powszechną opinią itp.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Opisana w źródle postawa to

- A. asertywność.
- B. nonkonformizm.
- C. konformizm.
- D. tolerancja.

Zadanie 5. (0–3 pkt)

Wyjaśnij problem społeczny, którego dotyczy przedstawiony na fotografii mural. W swojej odpowiedzi dokonaj interpretacji widocznych elementów graficznych i hasła.

<http://wielun.naszemiasto.pl>

Wyjaśnienie problemu: .....

.....

.....

.....

Interpretacja elementów graficznych: .....

.....

.....

.....

Interpretacja hasła: .....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–6 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia A–B.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym [fragment]

Art.2.1. Mniejszością [...], w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

www.sejm.gov.pl

A. Rozstrzygnij, czy powyższy fragment ustawy jest charakterystyką mniejszości narodowej czy etnicznej. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do odpowiedniego zapisu w zacytowanym fragmencie ustawy.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

B. Spośród wymienionych niżej nazw mniejszości podkreśl te, do których nie odnosi się zacytowany fragment ustawy.

Białorusini Ukraińcy Łemkowie Niemcy Ormianie Litwini

Czesi Karaimi Tatarzy Słowacy Żydzi Rosjanie Romowie

Zadanie 7. (0–4 pkt)

<https://pl.wikipedia.org>

Do zaznaczonych na mapie obszarów zwartego występowania mniejszości narodowych lub etnicznych dopisz ich nazwy. Odpowiedzi zapisz poniżej.

- A – .....
- B – .....
- C – .....
- D – .....

Zadanie 8. (0–2)

Zaznacz poprawne dokończenia zdań 1–2.

1. W Polsce obywatelstwo nabywa się na zasadzie
  - A. prawa krwi w momencie urodzenia.
  - B. prawa ziemi w momencie urodzenia.
  - C. prawa krwi po uzyskaniu pełnoletności.
  - D. prawa ziemi po uzyskaniu pełnoletności.
2. Cudzoziemcom wnioskującym o obywatelstwo polskie może je nadać
  - A. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.
  - B. Wojewoda.
  - C. Prezydent RP.
  - D. Minister Spraw Zagranicznych.

Zadanie 9. (0–4)

Uzupełnij tabelę – obok podanych definicji dopisz odpowiadające im pojęcia.

	definicja	pojęcie
1.	Postawa i ideologia negująca wszelkie podziały kulturowo-polityczne i terytorialne, więzi narodowe i tradycję, za prawdziwą ojczyznę człowieka uznająca cały świat.	
2.	Silne przywiązanie, miłość do ojczyzny oraz gotowość poświęcenia się dla własnego narodu, przy jednoczesnym poszanowaniu innych narodów i ich praw.	
3.	Postawa i ideologia uznająca interes własnego narodu za wartość najwyższą, nadrzędną wobec interesu jednostki, grup społecznych, czy społeczności regionalnych.	
4.	Postawa i ideologia wyrażająca się ślepym uwielbieniem dla własnego narodu oraz nienawiścią i pogardą dla innych.	

Na podstawie: <https://sjp.pl>

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie *stereotyp narodowy* i podaj przykład takiego stereotypu.

Wyjaśnienie pojęcia: .....

.....

.....

.....

Przykład: .....

.....

Zadanie 11. (0–2 pkt)

Podaj dwie formy bezpośredniego uczestnictwa obywateli w kierowaniu sprawami publicznymi w państwie demokratycznym.

- .....
- .....

Zadanie 12. (0–8 pkt)

Wymień i wyjaśnij cztery zasady demokratycznych wyborów.

Zasada: .....

Wyjaśnienie : .....

.....
.....
.....

Zasada: .....

Wyjaśnienie : .....

.....
.....
.....

Zasada: .....

Wyjaśnienie : .....

.....
.....
.....

Zasada: .....

Wyjaśnienie : .....

.....
.....
.....

Zadanie 13. (0–2 pkt)

Nazwij i wyjaśnij problem przedstawiony na plakacie jednej z reklam społecznych.

Na podstawie: <https://www.mediafeed.pl>

Nazwa: .....

Wyjaśnienie pojęcia: .....

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 14. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego media są nazywane „czwartą władzą”? W odpowiedzi podaj nazwy trzech pozostałych władz.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 15. (0–3 pkt)

Wymień trzy funkcje mediów.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 16. (0–3 pkt)

Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1–3.

1. *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka* została uchwalona w roku
  - A. 1918.
  - B. 1948.
  - C. 1966.
  - D. 1989.
2. *Konwencja o prawach dziecka* została uchwalona 20 listopada 1989 roku przez
  - A. Europejski Trybunał Praw Człowieka.
  - B. Radę Europy.
  - C. Organizację Narodów Zjednoczonych.
  - D. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Funkcję Rzecznika Praw Dziecka w Polsce pełni obecnie
  - A. Marek Michalak.
  - B. Krzysztof Kwiatkowski.
  - C. Janina Ochojska.
  - D. Anna Dymna.

Zadanie 17. (0–4 pkt)

Dokończ zdanie, wymieniając cztery cechy charakteryzujące prawa człowieka.

Prawa człowieka mają charakter:

- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 18. (0–2 pkt)

Podaj pełną nazwę instytucji, której logo zostało przedstawione poniżej oraz imię i nazwisko osoby stojącej aktualnie na jej czele.

<https://pl.wikipedia.org>

Nazwa instytucji: .....

.....

Imię i nazwisko: .....

Zadanie 19. (0–2 pkt)

Jeden z plakatów promujących akcję *Maraton pisania listów*

<http://www.lubanski.eu>

Podaj pełną nazwę organizacji, która patronuje akcji zilustrowanej na plakacie. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do elementów graficznych plakatu.

Nazwa: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–3 pkt)

Na podstawie *Kodeksu etyki Pracowników Urzędu miasta stołecznego Warszawy* wymień trzy zasady etyczne obowiązujące pracowników administracji samorządowej.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 21. (0–8 pkt)

Przyporządkuj przywołane za *Konstytucją RP* wolności i prawa (A–H) do odpowiednich kategorii. Odpowiedzi zapisz w tabeli.

A. Zapewnia się wolność zrzeszania się w związkach zawodowych, organizacjach społeczno-zawodowych rolników oraz w organizacjach pracodawców.

B. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne.

C. Nikt nie może być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez dobrowolnie wyrażonej zgody.

D. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.

E. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

F. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

G. Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne.

H. Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania.

Na podstawie: <http://isap.sejm.gov.pl>

Kategoria	Litera / litery
WOLNOŚCI I PRAWA POLITYCZNE	
WOLNOŚCI I PRAWA EKONOMICZNE, SOCJALNE I KULTURALNE	
WOLNOŚCI I PRAWA OSOBISTE	